

ДОГОВОР
ЗА ПРАВНА ПОМОШ МЕЃУ ФЕДЕРАТИВНАТА НАРОДНА РЕПУБЛИКА ЈУГОСЛАВИЈА И
РЕПУБЛИКА РОМАНИЈА ОД 18 ОКТОМВРИ 1960 ГОДИНА

Прв дел
ОПШТИ ОДРЕДБИ

Член 1

1. Државјаните на една договорна страна уживаат на територијата на другата договорна страна во однос на нивните лични и имотни права, иста правна заштита како и сопствените државјани.
2. Државјаните на една договорна страна имаат слободен пристап до судовите, јавното обвинителство и другите органи на другата договорна страна кои се надлежни за постапување во граѓански, семејни и кривични предмети, под истите услови како и домашните државјани.
3. Одредбите од ставот членот 1 и 2 соодветно се применуваат и на правни лица.

Член 2

Терминот "орган" во смисла на овој договор ги опфаќа: судовите, јавните обвинителства и други органи надлежни да постапуваат во граѓански, семејни и кривични предмети.

Член 3

Органите на договорните страни ќе укажуваат взаемна правна помош во граѓански, семејни и кривични предмети на начин и под услови утврдени во овој договор.

Член 4

Доколку поинаку не е определено со овој договор, органите на договорните страни, при укажување на правна помош комуницираат меѓусебно на следниот начин:

- а) од југословенската страна преку државните секретаријати за судска администрација на народна Република Србија, Хрватска, Словенија, Босна и Херцеговина, Македонија и Црна Гора;
- б) од романската страна за граѓанска и семејна материја преку министерството за правда, за кривична материја преку министерството за правда, а во претходната постапка преку генералната прокуратура.

Член 5

1. Замолицата за правна помош и приложените исправи со замолицата се изготвуваат на јазикот на договорната страна која бара правна помош, но треба да се приложи заверен превод на јазикот на замолената договорна страна.
2. Замолената договорна страна при укажување на правна помош ќе изготви исправи на сопствениот јазик.

Член 6

Секретаријатот на сојузниот извршен совет за судски работи на Сојузната Народна Република Југославија и министерството за правда на Народна Република Романија ќе меѓусебно ќе достават текст на прописите што важат или важеле на територијата на договорните страни и, по потреба, известувањата за одредени правни прашања.

Втор дел
ПРАВНА ПОМОШ ВО ГРАЃАНСКА И СЕМЕЈНА МАТЕРИЈА

Глава I
ОДРЕДБИ ЗА ПРАВНА ПОМОШ

Член 7

Правна помош во граѓанска и семејна материја опфаќа доставување на исправи и извршување на одредени процесни дејствија, како што е сослушување на сведоци и странки, вештачење, увид, земање изјави од странки.

Член 8

1. Замошницата за правна помош треба да го содржи името на органот кој бара правна помош, името на замошениот орган (ако е познато), предметот на кој се однесува, името на странките, нивното занимање, живеалштето односно престојувалиштето, како и името и адресата на нивните застапници - доколку е потребно.
2. Освен податоците предвидени во став 1, замошницата содржи податоци потребни во врска со предметот на замошницата, како што се околностите за кои е неопходно да се прибираат докази и, доколку е потребно, прашања кои му се поставуваат на лицето што треба да се сослуша.
3. Замошницата мора да ја содржи адресата на примателот и видот на исправи што треба да се достават.

Член 9

1. Замошницата се изготвува во форма предвидена со прописите на договорната страна која ја упатила.
2. Замошницата и исправите што треба да се достават мора да бидат потпишани и со официјален печат.

Член 10

1. Замошениот орган, на барање, укажува правна помош во согласност со законодавството на својата земја.
2. Доколку замошениот орган не е надлежен за укажување правна помош, ќе ја упати замошницата до надлежниот орган.
3. Замошениот орган по барање го известува органот молител за времето и местото на извршување на бараното дејствие.
4. Ако лицето утврдено во замошницата не може да се пронајде на дадената адреса, замошениот орган ги презема потребните мерки за да ја утврди адресата.

Член 11

1. Замошениот орган доставува исправи во согласност со законодавството на својата земја.
2. Доколку исправите не се изготвени на јазикот на замошената договорна страна, или не е приложен заверен превод на тој јазик, замошениот орган ги предава исправите само ако примателот е подготвен да ги прими.
3. Доказ за врачување на исправите се изготвува согласно законот на замошената договорна страна, при што таквиот доказ го содржи денот на приемот и потписот на примателот, и, доколку е потребно, начинот и времето на достава.

Член 12

Доколку барањето за правна помош не може да се спроведе, замолениот орган ќе го врати актот до надлежниот орган кој ја упатил замолницата, и истовремено ќе ги објави причините за неисполнување на барањето.

Член 13

Укажување на правна помош може да се одбие ако замолената страна смета дека со извршување на замолницата, ќе се повреди нејзиниот социо-економски поредок или основните принципи на нејзиното законодавство.

Член 14

Договорните страни имаат право преку своите дипломатски или конзуларни претставништва да врачуваат исправи на своите граѓани, ако истите се подготвени да ги примат.

Член 15

1. Договорните страни нема да бараат надоместок на трошоци настанати со укажување на правна помош на нивната територија. Замолениот орган ќе го извести органот молител за износот на трошоците што произлегуваат од укажаната правна помош. Доколку органот молител ги наплати овие трошоци од лицата кои се должни да ги сносат, наплатениот износ ѝ припаѓа на договорната страна чијшто орган ги наплатил трошоците.

2. Со исклучок на одредбата од став 1, се бара надоместок за награда на вештаци и други трошоци настанати со вештачењето. Доколку трошоците за вештачење ги сноси странката, спроведување на вештачењето може да биде условено со претходно депонирање на аванс до замолениот орган.

Глава II

ОСЛОБОДУВАЊЕ ОД АКТОРСКА КАУЦИЈА, ТАКСИ И СУДСКИ ТРОШОЦИ

Член 16

1. Од државјани на договорна страна кои во својство на тужители или трети лица се обраќаат до судот на другата договорна страна, со живеалиште односно престојувалиште на територијата на една од договорните страни не може да се бара обезбедување за трошоци во парнична постапка, бидејќи се странци или немаат живеалиште односно престојувалиште на територијата на договорната страна на која припаѓа судот.

2. Одредбата од став 1 соодветно се применува за правни лица.

Член 17

Доколку законодавството на една договорна страна предвидува обврска за авансно плаќање на износот потребен за подмирување на трошоците за прибирање на докази, овој аванс може да биде побаран од државјани на другата договорна страна под истите услови и во ист обем како и од домашни државјани.

Член 18

Државјаните на една договорна страна уживаат пред судовите на другата договорна страна, под истите услови и во ист обем како и домашните државјани, ослободување од плаќање судски такси и трошоци, како и бесплатна правна помош во текот на постапката.

Член 19

1. Уверение за лична и имотна состојба на лице кое бара ослободување од такси и трошоци издава надлежниот орган на договорната страна на чија територија тоа лице има живеалиште односно престојувалиште.
2. Доколку лицето нема живеалиште односно престојувалиште на територијата на ниту една договорната страна, доволно е во тој случај да поседува уверение од дипломатски или конзуларни претставништва на договорната страна во која лицето е државјанин.
3. Органот кој одлучува по барањето за ослободување од судски такси и трошоци точноста на поднесените исправи може да ја провери преку надлежниот орган на другата договорна страна и, доколку е потребно, да побара дополнителни податоци.

Член 20

Државјанин на било која договорна страна кој има живеалиште односно престојувалиште во една договорна страна а се повикува на правата предвидени со член 18 пред судот на другата договорна страна може барањето да го поднесе директно до тој суд или до судот надлежен според местото на живеалиште односно престојувалиште. Во овој случај судот ќе го достави барањето заедно со прилозите до судот на другата договорна страна на начинот предвиден во член 4.

Глава III СТАТУСНИ ОДРЕДБИ

Правна и деловна способност

Член 21

1. Правна и деловна способност на физичко лице се утврдува во согласност со законот на договорната страна чиј државјанин е тоа лице.
2. Правната способност на правно лице се утврдува во согласност со законот на договорната страна врз основа на кој е основано правното лице.

Склучување на брак

Член 22

1. Условите за склучување на брак се оценуваат за секое лице согласно законот на таа договорна страна чиј државјанин е тоа лице.
2. Условите за склучување на брак предвидени со закон на една од договорните страни, и чие непостоење се смета за причина за поништување на бракот, важат и за државјаните на другата договорна страна кои склучуваат брак на територијата на таа договорна страна.
3. Начинот на склучување на бракот се определува согласно законот на договорната страна на чија територија се склучува бракот.

Лични и имотни односи на брачните другари

Член 23

1. Личните и имотните односи на брачните другари се определени согласно законот на договорната страна во која тие се државјани.

2. Ако еден брачен другар е државјанин на една договорна страна а другиот е државјанин на другата договорна страна, личните и имотните односи на брачните другари се определуваат согласно законот на договорната страна во која брачните другари имале последно заедничко државјанство.

3. Ако брачните другари немаат ниту пак имале заедничко државјанство на една од договорните страни, личните и имотните односи на брачните другари се определуваат со законот на договорната страна на чија територија имаат заедничко место на живеење и ако немаат заедничко место на живеење - согласно законот на договорната страна на чија територија имале последно заедничко место на живеење.

Член 24

1. Спорови за лични и имотни односи на брачните другари спаѓаат во надлежност на судот на договорната страна чии државјани се брачните другари.

2. Ако еден брачен другар е државјанин на една договорна страна а другиот државјанин на другата договорна страна надлежен е судот на договорната страна на чија територија брачните другари имаат заедничко место на живеење а ако немаат заедничко место на живеење судот на договорната страна на чија територија брачните другари имале последно заедничко место на живеење.

Непостоење, поништување и развод на бракот

Член 25

1. За утврдување на постоење или непостоење на бракот, за поништување или развод, доколку и двајцата брачни другари се државјани на една договорна страна надлежен е судот и се применува законот на договорната страна чии државјани се брачните другари во моментот на поднесување на тужбата. Доколку двата брачни другари имаат живеалиште односно престојувалиште во моментот на поднесување на тужбата на територијата на другата договорна страна надлежен е судот и на таа договорна страна. Во овој случај, бракот може да се поништи или разведе само врз основа на причините кои се истовремено предвидени со законот на двете договорни страни.

2. Ако во моментот на поднесување на тужбата брачниот другар е државјанин на една договорна страна а другиот е државјанин на другата договорна страна, заради судење на споровите наведени во став 1 надлежен е судот на договорната страна на чија територија двајцата брачни другари имаат живеалиште односно престојувалиште а доколку брачниот другар има живеалиште односно престојувалиште на територијата на една договорна страна, а другиот на територијата на другата договорна страна надлежен е судот на договорната страна на чија територија има живеалиште односно престојувалиште тужениот брачен другар. Во двата случаи, поништување односно развод на бракот може да се изрече само од причини кои се истовремено предвидени во законот на двете договорни страни.

Односи меѓу родителите и децата

Член 26

Правните односи помеѓу родителите и децата, како и утврдување и оспорување на татковство или утврдување и оспорување на мајчинство се уредува со законот на договорната страна чиј државјанин е детето.

Член 27

1. За решавање на односите од член 26, надлежен е судот на договорната страна чиј државјанин е детето.
2. Доколку родителите и детето имаат живеалиште односно престојувалиште на територијата на иста договорна страна надлежен е судот и на таа договорна страна.

Посвојување

Член 28

1. Условите за посвојување и престанок на посвојувањето, доколку посвоителот и посвоеникот се граѓани на иста договорна страна ќе бидат оценети врз основа на законот на таа договорна страна.
2. Доколку посвоителот е државјанин на една од договорните страни, а посвоеникот е државјанин на другата договорна страна за посвојување и престанок на усвојувањето треба да бидат исполнети условите предвидени со законот на двете договорни страни.

Член 29

1. За посвојување и престанок на посвојувањето во случајот од член 28 став 1 надлежен е органот на договорната страна чии државјани се посвоителот и посвоеникот а во случајот од став 2 на истиот член – органите на двете договорни страни.
2. Доколку посвоителот и посвоеникот се државјани на една договорна страна а имаат живеалиште односно престојувалиште на територијата на другата договорна страна за посвојување и престанок на посвојувањето надлежен е органот и на таа договорна страна.

Старателство

Член 30

1. Старателството (tutela и curatela) врз државјаните на договорните страни спаѓа во надлежност на органот на договорната страна чиј државјанин е лицето кое треба да се стави под старателство, доколку поинаку не е определено со овој договор.
2. Условите и случаите на старателство и престанок на старателство се определуваат согласно законот на договорната страна чиј државјанин е лицето кое треба да се стави под старателство.
3. Правните односи меѓу старателот и лицата под старателство се уредуваат согласно законот на договорната страна чиј државјанин е лицето под старателство.
4. Обврската за прифаќање на должностите на старателство се уредуваат во законот на договорната страна чијшто државјанин е лицето назначено како старател.
5. Одлуките на органот за старателство на договорната страна што се однесуваат на нејзините државјани се признаваат и имаат правно дејство на територијата на другата договорна страна како и одлуките донесени од нивните сопствени органи.

Член 31

1. Доколку е потребно да се преземат мерки за заштита на интересите на државјанин на една договорна страна кој има живеалиште односно престојувалиште на територијата на другата договорна страна, надлежниот орган на таа договорна страна ќе го извести веднаш дипломатското или конзуларното претставништво на договорната страна чиј државјанин е лицето.
2. Во итни случаи, органот на другата договорна страна може согласно своето законодавство, да преземе неопходни привремени мерки, но е обврзан за тоа веднаш да го извести дипломатското или конзуларно претставништво на договорната страна чиј државјанин е лицето во чиј интерес се

преземаат мерките. Овие мерки остануваат на сила до носење на одлука од надлежниот орган на договорната страна чиј државјанин е тоа лице. Оваа одлука ќе му биде соопштена на органот што ги определил привремените мерки.

Член 32

1. Органот за старателство на една договорна страна може да му ја отстапи на органот на другата страна договорната страна грижата за лицето кое е ставено под старателство, доколку тоа има живеалиште, престојувалиште или имот на територијата на таа договорна страна и доколку замолениот орган се согласува со отстапувањето.
2. Органот кој го прифатил отстапувањето од став 1 на овој член се грижи во согласност со законот на својата земја. Овој орган не е надлежен да донесува одлуки во врска со личната состојба на лицето под старателство.

Прогласување на исчезнување и смрт

Член 33

1. Прогласување на исчезнатото лице за умрено и докажување на смртта, односно прогласување на исчезнување или смрт и утврдување на околностите и датумот на смртта на лицето (во натамошниот текст: прогласување на исчезнување или смрт) спаѓа во надлежност на судот на договорната страна чиј државјанин било лицето во моментот на исчезнувањето или смртта.
2. Судот на една договорна страна може да прогласи исчезнување или смрт на државјанин на другата договорна страна во овие случаи:
 - а) по барање на лице кое сака да оствари наследни права или права кои произлегуваат од имотен однос меѓу брачните другари во врска со неподвижен имот на исчезнатото лице кое се наоѓа на територијата на договорната страна чиј суд е надлежен да постапува;
 - б) по барање на брачниот другар во врска со постоењето на бракот, ако брачниот другар во моментот на поднесување на барањето има живеалиште односно престојувалиште на територијата на договорната страна чиј суд е надлежен да постапува.
3. Во случајот од став 2 на овој член, прогласување на исчезнување или смрт се врши само под условите предвидени со законот на договорната страна чиј државјанин исчезнал односно починал.

Глава IV ОСТАВИНА

Член 34

1. Државјаните на една договорна страна можат да стекнат ствари и права на територијата на другата договорната страна врз основа на законско или тестаментално наследување под истите услови и во ист опсег како и домашните државјани.
2. Државјаните на една договорна страна може преку тестаментот да располагаат со своите подвижни и недвижни ствари кои се наоѓаат на територијата на другата договорна страна.

Член 35

1. Способноста за составување или отповикување на тестаментот, како и правните последици од недостаток на волја се уредуваат со законот на договорната страна чиј државјанин бил оставител во моментот на составување односно отповикување на тестаментот.

2. Формата на составвање или отповикување на тестаментот се определува согласно законот на договорната страна чиј државјанин бил оставител во времето на составвање или отповикување на тестаментот или согласно законот на договорната страна на чија територија тестаментот бил составен односно отповикан.

Член 36

1. За расправа во однос на подвижните ствари од оставината на државјаните на договорните страни, како и за решавање на спорови од наследно-правни односи во врска со овие ствари, надлежен е органот на договорната страна чиј државјанин бил оставител во моментот на смртта, доколку не е поинаку определено со овој договор.

2. За расправа во врска со недвижната оставина на државјаните на договорните страни, како и за решавање на спорови од наследно-правни односи во врска со овие недвижности, е исклучиво надлежен органот на договорната страна на чија територија се наоѓа недвижниот имот.

Член 37

Доколку оставителот, кој бил државјанин на една договорна страна, имал последно живеалиште на територијата на другата договорна страна, наследниците кои имаат живеалиште односно престојувалиште на територијата на другата договорна страна, може да поднесат барање во рок од шест месеци од смртта на оставителот за надлежниот орган на договорната страна да спроведе расправа за подвижната оставина што се наоѓа на нејзината територија. За барањето ќе бидат известени наследниците и легатарите. Ако во рок од три месеци од известувањето ниту еден од наследниците или легатарите не поднесе приговор, барањето ќе биде извршено.

Член 38

Стварите се определуваат како подвижни или неподвижни врз основа на законот на договорната страна на чија територија се наоѓаат таквите ствари.

Член 39

1. Ако на територијата на една од договорните страни настапи смрт на државјанин на другата договорна страна, надлежниот орган веднаш ќе го извести за смртта дипломатското односно конзуларно претставништво на договорната страна и ќе соопшти сè што му е познато за наследниците, нивното живеалиште односно престојувалиште, за составот и вредноста на оставината како и за тестаментот - ако постои. На ист начин органот постапува и кога ќе дознае дека на територијата на неговата земја се наоѓа имотот на државјанин на другата договорна страна што починал или на територијата на договорната страна во бил државјанин или на територијата на трета држава.

2. Исто така, ако дипломатското или конзуларното претставништво на договорната страна чиј државјанин починал дознае за смртта ќе го извести надлежниот орган на другата договорна страна со цел преземање мерки за да се сочува оставината.

Член 40

Доколку државјанин на една договорна страна почине за време на патување или привремен престој на територијата на другата договорна страна, каде што инаку немал живеалиште односно престојувалиште работите што лицето ги понело со себе, според списокот, без други формалности, ќе бидат предадени на дипломатско или конзуларно претставништво на договорната страна во која лицето било државјанин.

Член 41

1. Органите на секоја договорна страна, по предлог или по службена должност, во согласност со нивните закони, ќе извршат попис и ќе ги преземат неопходните мерки за сочувување и управување со оставината на нејзината територија по смртта на државјанин на другата договорна страна.

2. Ако местото кајшто се наоѓа оставината е седиште на дипломатско или конзуларно претставништво на договорната страна чиј државјанин починал, мерките наведени во став 1 од овој член може да се преземат само доколку дипломатското или конзуларното претставништво било навремено известено со исклучок на случаи кои не трпат одлагање.

Дипломатското или конзуларно претставништво може да учествува во спроведувањето на овие мерки и да дава предлози.

3. Во сите други случаи, треба без одлагање да се извести дипломатското или конзуларно претставништво за мерките преземени за обезбедување и управување со оставината. По предлог на дипломатското или конзуларно претставништво, овие мерки може да се изменат или укинат без повреда на правата на трети лица.

Член 42

1. Ако, по завршување на оставинската постапка, подвижната оставина која се наоѓа на територијата на едната договорна страна треба да им се предаде на наследниците кои имаат живеалиште односно престојувалиште на територијата на другата договорна страна, истата ќе биде предадена на дипломатското или конзуларното претставништво на таа договорна страна:

а) ако побарувањата на доверителите според оставината се подмирени или обезбедени согласно одредбите од член 43 на овој договор;

б) ако се платени сите такси и даноци;

в) ако надлежните органи дале дозвола за изнесување на ствари, доколку постои забрана за изнесување на таквите ствари.

2. Паричниот износ, кој е дел од оставината, како и паричните средства стекнати со продажба на подвижна или недвижна оставина, а кои треба да им се предадат на наследниците кои имаат живеалиште односно престојувалиште на територијата на другата договорна страна, ќе бидат депонирани во нивно име во банка на договорната страна на чија територија се наоѓаат паричните средства и преносот на овие парични средства ќе се врши во согласност со прописите на таа договорна страна.

Член 43

1. По барање на доверителите кои имаат живеалиште односно престојувалиште на територијата на договорната страна каде што се наоѓа подвижната оставина на умрениот државјанин на другата договорна страна надлежниот орган може да ја задржи целокупната оставина или доволен дел од истата сè додека не се донесе одлука за нивните побарувања спрема оставината.

2. За доставување на барањето од став 1 на овој член, надлежниот орган преку оглас ќе ги повика доверителите кои во определен рок, кој не може да биде пократок од 30 дена ниту подолг од 6 месеци, да ги пријават своите побарувања спрема оставината и, доколку е потребно, да покренат постапка за нивно признавање. Доколку доверителот не го пријави своето барање во тој рок или ако не покрене постапка за признавање на побарувањата не може, поради оваа причина, да биде одбиено предавањето на подвижната оставина.

Член 44

1. Прогласување на тестаментот врши надлежниот орган на договорната страна на чија територија се наоѓа тестаментот.
2. Доколку органот на една договорна страна го прогласи тестаментот на државјанин на другата договорна страна, заверена копија на тестаментот заедно со податоци за состојбата на тестаментот и копија на записникот за прогласување на тестаментот, се доставува до надлежниот орган на договорната страна чиј државјанин бил оставител. На ист начин се постапува и во случај ако расправата за оставината спаѓа во надлежност на органот на другата договорна страна.
3. Органот што го прогласил тестаментот може, по барање на органот на другата договорна страна, да му го достави и оригиналниот тестамент.

Член 45

1. Во сите оставински предмети по кои се расправа на територијата на една договорна страна, дипломатското или конзуларно претставништво на другата договорна страна е овластено да ги застапува своите граѓани без посебно полномошно, ако тие се отсутни и не назначиле полномошници.
2. Одредбата од став 1 на овој член не се применува на одредбите за задолжително застапување од страна на адвокат.

Член 46

Подвижната испразнета оставина се предава на договорната страна чиј државјанин бил оставител во моментот на смртта, а во случај на недвижна испразнета оставина, ќе се применува законот на договорната страна на чија територија се наоѓа тој имот.

Глава V ИСПРАВИ

Член 47

1. Јавни исправи изготвени или издадени од орган или службено лице на една договорна страна во рамките на нивната надлежност, доколку се снабдени со службен печат и потпис, може да се користат без заверување или легализација пред органите на другата договорна страна. Ова се однесува на приватни исправи заверени од надлежниот орган или службеното лице.
2. Одредбата од став 1 на овој член, исто така, се применува и на копии на јавни и приватни исправи заверени од надлежен орган или службено лице.

Член 48

Јавни исправи издадени од надлежни органи или службени лица на една договорна страна имаат на територијата на другата договорна страна иста доказна вредност како и јавните исправи издадени од сопствени органи или службени лица.

Член 49

Секоја договорна страна, по барање и по дипломатски пат, ќе ѝ достави на другата договорна страна извод од регистарот за лична состојба кој се однесува на нејзините државјани. Изводите се изготвуваат на јазикот на замолената договорна страна и се доставуваат бесплатно.

Глава VI ПРИЗНАВАЊЕ И ИЗВРШУВАЊЕ НА СУДСКИТЕ ОДЛУКИ

Член 50

1. Секоја договорна страна ќе ги признае и изврши на својата територија следните судски одлуки донесени на територијата на другата договорна страна:

- а) правосилни и извршни одлуки во граѓански и семејни предмети;
- б) правосилни и извршни одлуки во кривични предмети во врска со надоместок на штета и поврат на ствари;
- в) порамнувања склучени пред судот во граѓански постапки.

2. За судски одлуки во смисла на став 1 од овој член, се сметаат и одлуки за наследување донесени од органите на договорната страна, кои, во согласност со нивните прописи, се надлежни за оставинската расправа.

Член 51

Судските одлуки предвидени во член 50 се признаваат и извршуваат под следните услови:

- а) доколку согласно законот на договорната страна на чија територија се бара признавање или извршување не е исклучена надлежноста на судот на договорната страна на чија територија се донесени одлуките за тие работи;
- б) доколку одлуката на судот е правосилна и извршна според законот на договорната страна на чија територија е донесена таквата одлука;
- в) доколку признавањето или извршувањето на судската одлука не е спротивно на социо-економскиот поредок или основните принципи на законодавството на договорната страна на чија територија одлуката треба да се признае или да се изврши;
- г) доколку на странка или нејзин претставник, кој не учествувал во постапката и против кого е донесена одлуката, поканата или тужбата со прилозите биле навремено доставени на начин предвиден со законот на договорната страна на чија територија е донесена одлуката, со исклучок на повик преку оглас;
- д) доколку правосилна одлука за истата работа, помеѓу истите странки и по истиот предмет и основ, е веќе поднесена од надлежниот суд на договорната страна на чија територија одлуката треба да се признае или да се изврши.

Член 52

1. Барањето за извршување странката може да го поднесе директно до надлежниот суд на договорната страна на чија територија треба да се спроведе извршувањето или до судот што донел првостепенa одлука за таа работа. Во последниот случај, барањето ќе биде доставено до судот на другата договорна страна на начин предвиден во член 4.

2. Кон барањето за извршување се приложува:

- а) заверена копија од судска одлука или судско порамнување, како и потврда дека одлуката на судот е правосилна и извршна, ако тоа не произлегува од одлуката;
- б) уверение дека странката која не учествувала во постапката и против која била донесена одлука, била уредно повикана во согласност со законот на договорната страна на чија територија е донесена одлуката;
- в) заверен превод на документот од точка а) и б) на јазикот на договорната страна на чија територија одлуката треба да се изврши, како и превод на барањето - ако истото не е изготвено на тој јазик.

3. Заедно со барањето за признавање или извршување, може да се бара и спроведување на извршувањето.

Член 53

1. Судот на договорната страна на чија територија треба да се изврши одлуката решава за дозволата

за извршувањето и приговорите против дозволата и го спроведува извршувањето во согласност со својот закон, освен ако не е поинаку определено со овој договор.

2. Судот кој одлучува по барање за признавање или извршување се ограничува на утврдување на постоењето на условите од член 51 и ако таквите услови се исполнети, извршувањето ќе биде дозволено.

Член 54

1. Правосилните судски одлуки на една договорна страна во врска со личната состојба на нејзините сопствени државјани се признаваат (имаат правно дејство) на територијата на другата договорна страна без постапка за преиспитување.

2. Секоја договорна страна го задржува правото да ги преиспита одлуките од став 1 на овој член согласно член 55 од овој Договор, ако смета дека одлуката се однесува на личната состојба на нејзин државјанин.

Член 55

1. Секоја договорна страна ги признава на својата територија судските одлуки донесени на територијата на другата договорна страна во врска со личната состојба на своите државјани, доколку се исполнети условите утврдени во член 51, точка а), б), г) и д), и доколку не се во спротивност со прописите што се применуваат во односниот предмет на нејзината територија.

2. За признавање на таквите одлуки, се применува постапката предвидена во чл. 52. и 53.

Член 56

1. Ако една од странките во постапката што е ослободена од акторската кауција, со правосилна судска одлука е обврзана да ги надомести трошоците на постапката, таквата одлука ќе се изврши, по барање и бесплатно, на територијата на другата договорна страна.

2. Во врска со трошоците на постапката што како аванс ги обезбедила државата и наплатата на таксите од кои странката е ослободена, судот на чија територија настанала обврската за плаќање ќе побара од надлежниот суд на другата договорна страна принудно да ги наплати таквите трошоци. Наплатениот износ ќе се достави до дипломатското или конзуларното претставништво на другата договорна страна.

3. Кон барањето од став 1 и 2 на овој член треба да се приложи заверена копија од делот на одлуката кој се однесува на трошоците на постапката, заедно со потврда за извршност, како и заверен превод на наведените акти.

4. Судот што го одобрува извршувањето предвидено со став 1 и 2 на овој член се ограничува на утврдување на правосилноста и извршноста на одлуката.

Член 57

Одредбите од чл. 50-56 се применуваат само на судски одлуки и порамнувања што станале извршни по стапување на сила на овој договор.

Член 58

Одредбите за извршување на судските одлуки и порамнувања не задираат во прописите на договорните страни кои се однесуваат на пренос на готовина или изнесување на ствари стекнати со извршување.

Трет дел
ПРАВНА ПОМОШ ВО КРИВИЧНАТА МАТЕРИЈА
Глава I
ОДРЕДБИ ЗА ПРАВНА ПОМОШ

Член 59

Правната помош во кривичната материја опфаќа доставување на исправи и извршување одредени процесни дејствија, како што е сослушување на обвинети и тужени лица, сослушување на сведоци и лица кои имаат одреден интерес во процесот, вештачење, увид, претрес, предавање на акти, предмети и други материјални докази.

Член 60

Правната помош може да се одбие:

- а) ако замолената договорна страна смета дека со извршување на замолената ќе биде повреден нејзиниот социо-економски поредок или основните законодавни принципи;
- б) ако кривичното дело за кое се бара правна помош не претставува кривично дело според законите на замолената договорна страна;
- в) ако правната помош се однесува на кривично дело за кое, согласно член 69, точка а) и б) од овој договор не се врши предавање.

Член 61

Одредбите од чл. 8-12. на овој договор соодветно се применуваат и за обезбедување на правна помош во кривичната материја.

Член 62

1. Доколку е потребно органот на една договорна страна да го сослуша како сведок или вештак лицето, без оглед на неговото државјанство, кое има свое живеалиште или престојувалиште на територијата на другата договорна страна, во замолената за врачување на повикот се назначува износот кој треба да се исплати за покривање на трошоците за патување и престој, и по барање договорната страна молител ќе обезбеди аванс за покривање на трошоците. Договорната страна молител, исто така го сноси надоместокот за изгубената заработка на сведоците и вештаците, како и наградата на вештакот за спроведеното вештачење.

2. Доколку е неопходно лице лишено од слобода на територијата на една договорна страна да се сослуша како сведок на територијата на другата договорна страна, барањето за привремено предавање ќе биде испратено по дипломатски пат. По барањето ќе се постапи ако таквото лице се согласува со тоа, доколку предавањето не е во спротивност со специјални причини, како и под услов таквото лице да остане лишено од слобода и да се врати по сослушувањето во најкраток можен рок.

Трошоците за предавање и враќање на ова лице ги сноси договорната страна која го побарала предавањето.

3. Под условите наведени во претходниот став, транзит на лице притворено во трета држава со цел сослушување на сведок може да се одобри од органите на другата договорна страна. Трошоците за транзитот ги сноси договорната страна која го побарала транзитот.

Член 63

1. Сведок или вештак, кој на повик од органите на една од договорните страни истапува пред органите на другата договорна страна во кривична или граѓанска постапка, без оглед на неговото државјанство, не може да биде повикан на кривична одговорност, лишен од слобода или да подлежи на извршување на казна на нејзината територија за кривично дело кое е предмет на постапката за која бил повикан или за друго кривично дело сторено пред преоѓање на државната граница.
2. Сведокот или вештакот ќе ја изгуби оваа заштита ако не ја напушти територијата на договорната страна во рок од седум дена од денот кога органот што го сослушал му соопштил дека неговото присуството повеќе не е потребно. Рокот не го опфаќа времето во текот на кое сведокот или вештакот не можел да ја напушти територијата на таа договорна страна од причини независни од неговата волја.
3. Одредбите од став 1 на овој член се применуваат и на лицата наведени во член 62, став 2 и 3.

Член 64

1. Секоја договорна страна ќе ѝ доставува по дипломатски пат на другата договорна страна на почетокот на секоја година, податоци од казниот регистар за своите државјани, осудени во изминатата година со правосилна пресуда.
2. На ист начин, се обезбедуваат податоци за последователните правосилни одлуки, доколку со истите се изменети пресудите од став 1 на овој член.
3. Освен тоа, договорните страни по дипломатски пат во одредени случаи ќе достават врз основа на барањето изводи од одлуките наведени во став 1 и 2 на овој член.

Член 65

Договорните страни, по барање, ќе обезбедат податоци од казниот регистар по дипломатски пат кои се однесуваат на:

- а) државјани на договорната страна што бараат такви податоци;
- б) на други лица ако против нив на територијата на договорната страна молител се покренати кривични постапки и тие лица се наоѓаат на територијата на таа договорна страна. Замолената договорна страна може да одбие да обезбеди такви податоци ако лицето за кое таквите податоци се бараат е нејзин државјанин.

Член 66

1. Договорните страни се обврзуваат взаемно да се известуваат по дипломатски пат за кривични дела сторени на територијата на една од нив од страна на државјанин на другата договорна страна, а кои по стореното дело пребегнале на територијата на договорната страна во која се државјани. Заедно со ова известување, се предаваат и сите постоечки докази за извршување на кривичното дело.
2. Во случај кога е сторено кривично дело за кое според овој договор се дозволува предавање, по барање на договорната страна на чија територија е извршено кривичното дело другата договорна страна се обврзува да поведе кривична постапка против својот државјанин ако за тоа се исполнети условите утврдени со закон. Замолената договорна страна ќе ја извести другата договорна страна доколку е поведена кривична постапка и исходот од истата. Ако постапката е завршена со судска пресуда се доставува копија од истата.

Член 67

1. Договорните страни нема да бараат надоместок на трошоци настанати со укажување на правна помош во кривичната материја на нивната територија. Замолената договорна страна ќе ја извести другата договорна страна за износот на трошоците кои настанале со укажување на правната помош. Доколку договорната страна молител ги наплати тие трошоци од лица кои се должни да ги сносат наплатениот износ и припаѓа на договорната страна чиј орган ги наплатил трошоците.
2. По исклучок на одредбата од став 1 на овој член, ќе се бара награда за вештаци и други трошоци настанати со вештачењето.

Глава II ОДРЕДБИ ЗА ПРЕДАВАЊЕ И ТРАНЗИТ

Член 68

1. Договорните страните се обврзуваат, според условите на овој договор, дека по барање ќе вршат взаемно предавање на лица кои се наоѓаат на нивна територија заради кривично гонење, судење или извршување на казна.
2. Предавање заради гонење и судење се одобрува само за кривични дела за кои според законите на двете договорни страни може да изрече казна лишување од слобода во траење повеќе од една година или потешка казна.
3. Врз основа на став 2 од овој член, ќе се одобри предавање на лице кое е правосилно осудено на казна лишување од слобода во траење повеќе од една година или потешка казна. Доколку правосилната пресуда е изречена во отсуство на предаденото лице, судот на договорната страна што го побарала предавањето, во согласност со нејзиниот закон, ќе ја повтори постапката и ќе му суди на лицето во негово присуство.

Член 69

Предавање не се врши во следните случаи:

- а) ако лицето чие предавање се бара, сторило кривично дело од политичка природа, чисто воено кривично дело (кој се состои исклучиво од повреда на воените обврски), или печатарско кривично дело;
- б) ако лицето чие предавање се бара, во моментот на приемот на барањето за предавање, е државјанин на замолената договорна страна;
- в) ако кривичното дело е сторено на територијата на замолената договорна страна;
- г) ако кривичната постапка не може да се спроведе согласно законот на замолената договорна страна или правосилната пресуда не може да се изврши поради настанување на застареност пред приемот на барањето за предавање или поради некоја друга правна причина;
- д) ако лицето чие предавање се бара е правосилно осудено за исто кривично дело или ако кривичната постапка за истото дело е прекината на територијата на замолената договорна страна;
- ѓ) ако согласно законот на двете договорни страни за кривичното дело лицето се гони само врз основа на приватна тужба или предлог на оштетениот (претходна жалба на оштетениот).

Член 70

Договорните страни во сите прашања поврзани со предавањето на виновниците комуницираат по дипломатски пат.

Член 71

Кон барањето за предавање се приложува:

- а) заверена копија од одлуката на надлежниот орган за лишување од слобода (налог за апсење) или

заверена копија од судската пресуда за изречената казна со клаузула за нејзината правосилност. Во овој акт треба да се наведе фактичката состојба и да се назначи времето и местото на извршување на кривично дело и неговата правна квалификација. Ако со кривичното дело е причинета материјална штета, тогаш, доколку е можно, податоците за утврдениот или приближниот износ на истата;

б) текстот на кривичниот законик кој се однесува на кривичното дело за кое се бара предавање, од договорната страна што го упатува барањето како и од договорната страна на чија територија е извршено кривичното дело;

в) докази или податоци за државјанството на лицето чие предавање се бара, податоци и средства за утврдување на неговиот идентитет (опис, фотографија, отпечатоци од прсти), доколку бараното лице не е идентификувано на територијата на замолената договорна страна, како и податоци за неговата адреса, до степен до кој дозволуваат можностите.

Член 72

1. Ако барањата и приложените акти упатуваат на тоа дека условите за предавање се исполнети, замолената договорна страна ќе ги преземе сите мерки за пронаоѓање и притворање на лицето за кое се бара предавање.

2. Доколку замолената страна смета дека се потребни дополнителни податоци, ќе побара од договорната страна која бара предавање, во утврден временски рок не подолг од два месеца, да ги достави овие податоци. По барање на договорната страна која бара предавање, ќе биде утврдениот рок може да се продолжи.

3. Доколку бараните податоци не се достават во утврдениот или продолжен рок, постапката за предавање ќе биде прекината и бараното лице ќе биде пуштено на слобода. Постапката за предавање ќе се продолжи ако накнадно се достават бараните податоци.

Член 73

1. Лишување од слобода на лице на територијата на договорната страна може да се изврши и пред приемот на барањето за предавање, ако другата договорна страна тоа го бара по пошта или телеграфски, истакнувајќи дека барањето за предавање ќе биде поднесено подоцна. Барањето за лишување од слобода треба да го содржи бројот и датумот на одлуката за лишување од слобода или правосилна пресуда донесена против тоа лице, како и името на органот од кој произлегуваат таквите акти.

2. Лицето може без условот предвиден во став 1 на овој член, да се лиши од слобода кога постојат доволно докази дека на територијата на другата договорна страна извршило кривично дело кое повлекува предавање.

3. За лишувањето од слобода во согласност со став 1 и 2 на овој член треба без одлагање да се известат другата договорна страна.

4. Договорната страна која го поднела барањето за лишување од слобода се известува за причините поради кои барањето од ставот 1 на овој член не е исполнето.

Член 74

Лице лишено од слобода во согласност со членот 73 се ослободува, ако од надлежниот орган на замолената договорна страна во утврдениот рок, кој не може да биде подолг од еден месец од денот на доставата на известувањето за лишување од слобода, не е применено барање за предавање. По барање на другата договорна страна, овој рок може да се продолжи.

Член 75

1. Ако против лицето чие предавање се бара е поведена кривична постапка или, или ако е осудено за кривично дело на територијата на замолената договорна страна, предавањето може да се одложи до завршување на кривичната постапка, а ако е осудено, до издржување на казната или до пуштање на слобода пред истекот на казната. Причините за одлагање на предавањето се соопштуваат на другата договорна страна. Во случај постапката поради која е одложено предавањето да заврши со пресуда, другата договорна страна се известува доколку предавањето се одлага поради извршување на пресудата.
2. Ако одложување на предавањето може да доведе до застарување на гонењето или сериозно да го отежне утврдувањето на кривичното дело, лицето чие предавање се бара може врз основа на образложено барање привремено да се предаде.
3. Привремено предаденото лице ќе се врати по извршување на процесните дејствија за кои било предадено, но не подоцна од три месеци од датумот на предавање. По барање на договорната страна на која лицето е предадено овој рок може да се продолжи.

Член 76

Ако предавање на едно лице бараат повеќе држави за исти или различни кривични дела, замолената договорна страна ќе одлучи на која држава ќе го предаде лицето.

Член 77

1. Без согласност на замолената договорна страна, предаденото лице не може да преземе кривична одговорност, да подлежи на извршување на казна или да биде предадено на трета земја за кривично дело сторено пред предавањето ако за истото не е побарано предавање. Согласноста може да се одбие од истите причини поради кои може да се одбие и предавањето.
2. Согласност не е потребна ако лице кое не е државјанин на договорната страна на која е предадено не ја напушти територијата на таа договорна страна во рок од еден месец од денот на завршување на кривичната постапка и во случај на пресуда, во рок од еден месец од денот на издржаната казна односно од денот на гаснење на правото за извршување на истата или ако доброволно се врати на територијата на договорната страна. Овој рок не го опфаќа времето во кое предаденото лице не можело да ја напушти територијата на договорната страна на која е предадено, поради други причини независни од неговата волја.

Член 78

1. Доколку предавањето е одобрено, замолената договорна страна ќе ја извести другата договорна страна за местото и датумот на предавање на лицето. Доколку договорната страна по чие барање е постапено не го преземе предаденото лице во рок од седум дена од денот определен за предавање, истото може да се пушти на слобода.
2. Во случај да не се врши предавање, договорната страна молител ќе биде за тоа известена, заедно со упатување на соодветната одредба од член 69.

Член 79

Ако предаденото лице избегне гонење, судење или извршување на казна и се врати на територијата на замолената договорна страна, по барање, ќе биде повторно предадено. Во овој случај барањето нема да подлежи на актот предвиден со член 71.

Член 80

Договорните страни меѓусебно ќе се известуваат за исходот од кривичната постапка против предаденото лице. Ако е донесена пресуда против лицето, копија од истата ќе биде доставена по правосилноста на одлуката.

Член 81

1. Секоја договорна страна ќе одобри, по барање, транзит низ нејзината територија на лицето кое е предадено на другата договорна страна од трета држава.
2. Барањето за одобрување на транзитот се врши по дипломатски пат и соодветно се разрешува согласно прописите за решавање на барањето за предавање. Кон ова барање се приложуваат доказите и податоците кои се приложуваат со барањето за предавање.
3. Договорните страни не се должни да го одобрат транзитот на лице, ако во согласност со овој договор, во таков случај предавањето не е дозволено.
4. Замолената договорна страна ќе го определи начинот на транзит низ нејзината територија.

Член 82

1. Договорните страни се обврзуваат со замолицата да достават:
 - а) предмети или износи на пари кои се стекнати со кривичното дело. Ако се појави спор во смисла на совесно или несовесно поседување на овие предмети или пари, одлучува судот на договорната страна на чија територија се наоѓаат овие предмети или пари;
 - б) предмети кои можат да послужат како доказ во кривичната постапка.
2. Во случај кога се бара предавање, предметите од став 1 на овој член се доставуваат истовремено со предавањето на лицето, и ако тоа не е можно, тогаш накнадно. Предметите се доставуваат и во случаи кога предавањето на сторителот не може да се спроведе поради неговата смрт или бегство или други околности.
3. Ако предметите ѝ се потребни на замолената договорна страна како доказ во кривична постапка доставувањето на истите може да се одложи до нејзиното завршување.
4. Правата на трети лица врз поднесените предмети остануваат неповредени. Предмети за кои постојат таквите права, треба да ѝ бидат вратени на замолената договорна страна по завршување на постапката со цел да им бидат вратени на оние кои имаат право на нив. Ако не може да се идентификува лицето на кое му припаѓаат овие предмети, истите ќе бидат вратени на замолената договорна страна.

Член 83

Трошоците предизвикани од предавањето ги сноси договорната страна на чија територија настанале.

Трошоците за транзит на лицето ги сноси договорната страна која го поднела барањето за транзит.

Дел четврти ЗАВРШНИ ОДРЕДБИ

Член 84

Сите спорни прашања во врска со примената на овој договор ќе се решаваат по дипломатски пат.

Член 85

Овој договор е предмет на ратификација. Размената на инструменти за ратификација ќе се изврши во Букурешт.

Член 86

1. Договорот стапува на сила триесет дена по денот на размена на инструментите за ратификација. Договорот се склучува за период од пет години од денот на влегувањето во сила.
2. Доколку ниту една од договорните страни не го откаже овој договор најмалку шест месеци пред истекот на рокот од пет години, неговата важност се продолжува на неопределено време и договорот останатува во сила сè додека една договорна страна не го откаже во писмена форма, со отказан рок од рок од една година.
3. Со влегувањето во сила на овој договор, престанува да важи Конвенцијата меѓу Југославија и Романија за екстрадиција на виновниците и судска помош во кривичната материја, склучена во Белград на 30 јануари 1933 година.

Член 87

Овој договор е склучен во Белград на 18 октомври 1960 година во два оригинални примерока на српскохрватски и романски јазик, при што двата текста се автентични. Полномошниците на двете договорни страни го потврдуваат овој договор преку својот потпис и печат.

ДОПОЛНИТЕЛЕН ПРОТОКОЛ ЗА ДОГОВОРОТ МЕЃУ ФЕДЕРАТИВНА НАРОДНА РЕПУБЛИКА ЈУГОСЛАВИЈА И НАРОДНА РЕПУБЛИКА РОМАНИЈА ЗА ПРАВНА ПОМОШ КОЈ Е ПОТПИШАН ВО БЕЛГРАД НА 18 ОКТОМВРИ 1960 ГОДИНА, СОСТАВЕН НА 21 ЈАНУАРИ 1972 ГОДИНА

Член 1

1. Договорните страни по барање доставуваат директно преку своите надлежни органи документи за личната состојба, уверение за работен стаж како и училишни уверенија кои се однесуваат на нивните државјани.
Во барањето се внесуваат потребните податоци. Исправите се изготвуваат на јазикот на замолената договорна страна и бесплатно се доставуваат.
2. Договорните страни меѓусебно се информираат по дипломатски пат за називите на органите надлежни за доставување на исправите наведени во претходниот став.

Член 2

Одредбите од овој протокол ги заменуваат одредбите на член 49 од договорот меѓу Федеративна Народна Република Југославија и Народна Република Романија за правна помош кој е потпишан во Белград на 18 октомври 1960 година.

Член 3

Овој протокол е предмет на ратификација и стапува на сила триесет дена по денот на размена на инструментите за ратификација, која ќе се објави во Белград во најкраток можен рок. Изготвено во Букурешт, 21 јануари 1972 година во два примерока на српскохрватски и романски јазик, при што и двата текста имаат подеднаква важност. Полномошниците на двете договорни страни го потврдуваат овој протокол преку својот потпис и печат.

